

CREATIVITATEA SI IMAGINATIA, O PERSPECTIVA A DEZVOLTĂRII PERFORMANTELOR CREATIVE

Rezumat: Lumea devine tot mai competitivă și mai dinamică iar studenții trebuie să fie bine pregătiți pentru a face față provocării sale. Pentru ca un tânăr absolvent să facă față provocărilor mileniului trei mai întâi trebuie să fie creativ. Acest articol urmărește să ofere un studiu care vrea să sublinieze modalitățile de a crește performanțele studenților care studiază în sistemul de învățământ universitar. Considerăm că fiecare student are un potențial creativ interior din naștere și care ar putea fi descoperit și stimulat cu o metodologie adecvată. Un bun management de învățare poate contribui la creșterea performanțelor studenților. Scopul lucrării constă în a găsi acele metode care să ajute la îmbunătățirea creativității studenților și, în plus, poate să ajute la îmbunătățirea nivelului de inovare și performanță în învățare la nivelul sistemului de învățământ superior.

Cuvinte cheie: personalitate; creativitate; inovație și performanță; proces analitic; sistem educațional universitar.

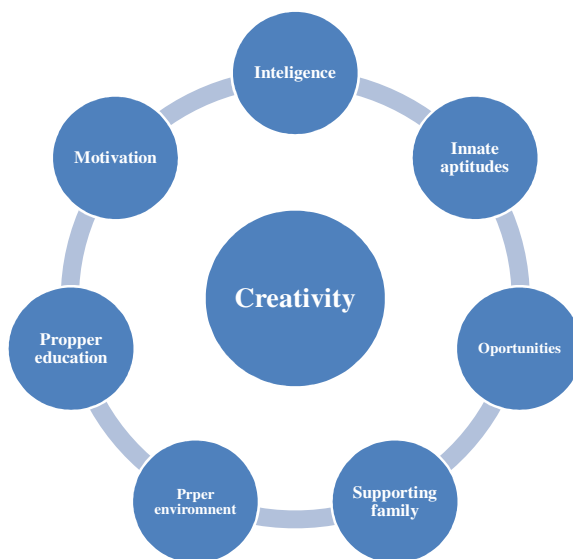

Introducere

Societatea actuală postmodernă este una deosebit de competitivă, iar educația la nivel universitar trebuie să pregătească specialiști care să facă față provocărilor societății tehnologice, unei societăți în permanentă schimbare în care tehnologia aduce noutăți și transformări cu care dacă nu ții pasul te depășesc. O societate competitivă presupune formarea unor specialiști care să fie competitive pe piața muncii, care să se adapteze din mers cerințelor organizației în care funcționează. De aceea este deosebit de important ca pregătirea studenților să fie axată pe învățarea tehnicilor de accesare la cunoaștere, pe formarea unor tineri creativi și cu o imaginație bogată, cu deschidere spre inovație. Creativitatea este o abilitate cu totul excepțională și complex, iar specializării în domeniu încă nu s-au pus de acord cu tasuora unei definiții acceptabile, definirea creativității diferă, de-a lungul timpului creativitatea fiind definită diferit de la un cercetător la altul (G. Kelemen, 2014). Creativitatea se bazează pe efectul imaginației și amândouă stau la baza inovației (Jui-Kuei Chen & I-Shuo Chen, 2012). Viața social-economică contemporană se poate caracteriza prin risk înalt de aceea trebuie identificate căile de supraviețuire într-un astfel de system competitive. Specialiștii sunt de părere că singura cale de supraviețuire stă în capacitatea de inovare în orice domeniu de activitate, de a descoperi noi soluții, de a rezolva probleme, de a soluționa momentele de criză (Mumford, 2000; Weiner, 2000; DiPietro and Anoruo, 2006). Creativitatea reprezintă abilitatea umană de a percepe anumite lucruri într-o formă inedită, dar totodată și de a aplica în practică rezultatele gândirii creative, nu este

suficient să inovezi ceva, ci este important ca acea inovație să fie aplicată în practică, să aducă un beneficiu domeniului respectiv. Williamson specifică în studiile realizate că dacă creativitatea este antrenată ea se poate dezvolta și perpetua, dar totodată dacă nu este stimulată aceste înclinații native umane se pot pierde (Williamson, 2001). Creativitatea și inovarea sunt competențe cheie ale secolului douăzeci și unu, sunt componente esențiale ale unei personalități adaptate competiției mileniului trei. Creativitatea este văzută ca un combinație între nouitate, cunoștințe, inteligență și caracteristici ale personalității (Allison, 2004). Creativitatea diferă de la un domeniu al cunoașterii la altul, într-un anumit mod se manifestă un student creativ la științe și altfel la domeniul arte sau literatură, de aceea este atât de dificil să denumești creativitatea, ea diferă ca mod de manifestare de la un domeniu la altul (Furnham et al., 2008).

Factors that influence creativity

2. Creativity în higher education

În România în ultimii ani învățământul universitar a devenit un învățământ de masă, universitățile s-au înmulțit, competiția pentru resurse este acerbă și universitățile trebuie să găsească metode de supraviețuire pe o piață liberă, în care studenții pot să aleagă. Și în domeniul universitar inovația are rol principal pentru găsirea celor mai bune strategii pentru a face față competiției și pentru a găsi căi de supraviețuire. În România universitățile nu mai au aceleași libertăți academice ca în

trecut, se pune un mare accent pe autofinanțare, de aceea există o competiție și în ceea ce privește câștigarea unor proiectele care să aducă resurse financiare. Sunt atrăgătoare pentru studenți acele universități care au relația cu piața muncii, cu angajatorii este deosebit de importantă pentru atragerea studenților în vederea angajării ferme în producție după terminarea studiilor. Din păcate se observă în rândul studenților români o slabă motivație pentru studiu, pentru abordarea inovativă a activităților de învățare, pe de o parte datorită presiunii exercitate de examene, dar și datorită lipsei de timp, marea majoritate a studenților fiind obligați din motive de susținere financiară să se angajeze. Înepând cu anul doi de studii majoritatea studenților sunt angajați part-time uneori chiar full-time.

Fiind conștienți de implicațiile sociale ale unei serioase pregătiri profesionale, stimularea creativității studenților devine pentru universitatea noastră un scop principal în implementarea unui învățământ superior care să conducă spre formarea unor specialiști înalt creativi, inventivi și performanți.

3. Supporting literature

Toate studiile realizate de-a lungul timpului (Guilford, 1950; Amabile, 1983, 1996; Eysenck, 1993; Woodman, Runco and Chand, 1994; Williamson, 1998; Mody and Yilmaz, 2002; Dodds et al., 2002; Moss, 2002; Sternberg, 2005) sunt de accord că în evoluția creativității sunt necesare anumite trăsături de personalitate: aplecarea către studiu, motivația de a învăța, curiozitatea epistemică, ambiția, dorința de perfecțiune, și bineînțeles capacități cognitive dezvoltate peste medie. Creativity can be defined as ‘the ability to produce work that is both novel (i.e., original, unexpected) and appropriate (i.e., useful, adaptive concerning task constraints)’ (Sternberg & Lubart, 1999).

Influența familiei are un rol important în dezvoltarea unei personalități creative, mediul socio-cultural al familiei favorizează dezvoltarea personalității, modelul pe care familia îl oferă copilului are influență asupra evoluției sale în viață, susținerea și încurajarea sa de către familie este important.

Este deosebit de important să oferi studenților situații de învățare cât mai diferite care să le pună probleme de gândire și discernământ astfel încât să le stimuleze capacitățile de gândire divergente, să le trezească interesul pentru studiu dincolo de porțile universității, să le stărnească curiozitatea astfel încât ei înșiși, din proprie inițiativă să continue să studieze problematica respectivă (Clegg, 2008). Dacă în sala de curs sunt introduce metode ale gândirii critice, metode active în peltite cu cele clasice, care să-i angajeze pe studenți prin aparticipare activă la învățare, îi va determina să-și depășească propriile limite, de asemenea o evaluare la înalte standarde va determina studenții să se implice mai mult în cunoaștere, să fie mai creativi și inventivi astfel încât să atingă standardele cerute. Țelul universității noastre este acela de a forma studenți cu competențe în domeniul specializării, cu aplecare spre studiu pe întreaga durată a vieții, cu aptitudini creative înalte, iar facultatea de Științe ale Educației, care formează profesori își propune să abilitizeze studenții, viitori profesori cu competențe profesionale didactice de înaltă clasă care

să formeze la rândul lor elevi cu o personalitate deschisă, creativă și aplecăță spre inovare.

Deși strategiile universității sunt îndreptate spre realizarea unui învățământ de calitate angajarea creativă a studenților încă lasă de dorit, de aceea scopul acestui studiu este de a creiona câteva repere care ar putea fi implementate în practică în demersul nostrum spre a conduce studenții înspre creativitate, inivațivă și progres. Diversificarea modalităților de studiu, încurajarea studenților de a identifica cât mai multe forme de accedere la informație, nu doar prin cursul profesorului, ci și alte mijloace de informare, încurajarea studenților de a găsi cele mai noi informații în domeniu, dezbaterile pe marginea studiilor sunt modalități de stimulare a creativității studenților.

4. Un model de încurajare a dezvoltării creativității studenților

În pregătirea studenților de la programul de studii Pedagogia învățământului primar și preșcolar preocupările noastre se îndreaptă spre găsirea modalităților de a-i pregăti riguros pentru viitoarea activitate didactică de la clasă. Să fii cadru didactic înseamnă în primul rând vocație și pasiune profesia didactică, dar mai ales înseamnă să fii creativ. Numai un profesor creativ va putea să realizeze învățământ performant, să pregătească la rândul lui niște elevi creativi, inventivi, inovativi, aplegați spre diversitate, originalitate și inventivitate. De aceea în cadrul cursurilor și seminariilor pe care le parcurg, studenții noștri sunt încurajați să realizeze permanent introspecție și să reflecteze profund asupra nivelului lor de pregătire. Odată conștientizat nivelul la care se situează determină calea și modalităților prin care pot accede la cunoaștere pentru a acoperi lacunele descoperite.

Astfel studentul este pus în situația de a gândi asupra propriei situații unde se situează ca nivel de pregătire: își analizează propria situație, își stabilește singur sarcinile ce-i revin, identifică obiectivele de urmat și-și creionează traseul pentru a atinge obiectivele. Învățarea în această situație se realizează prin experimentare, învățarea teoretică este legată de practică prin conștientizarea nivelului de pregătire și care va conduce studentul la găsirea celor mai adecvate metode de pregătire personală astfel încât să facă față cerințelor de la clasă.

Autorefecția productivă, studentul este încurajat să se autoevalueze astfel încât singur să identifice nivelul la care se situează, ce nu a reușit să facă pentru ca pregătirea sa să fie pe măsura expectanțelor personale și a celor din jur și să ia măsurile în concordanță cu necesitățile de remediere. Aceste abordări dau posibilitatea studentului să se cunoască și să-și cunoască nivelul de creativitate.

În procesul educațional se observă o schimbare în modul de înțelegere a creativității, care este văzută ca existând în fiecare persoană, într-o anumită proporție și se manifestă pe anumite domenii, 71% dintre specialiști sunt de acord că această aptitudine există în fiecare persoană, iar 92% cred cu tărie că dacă condițiile sunt favorabile creativitatea poate fi dezvoltată (Fryer, 2006). Omul nu are nevoie de creativitate pentru situațiile rutiniere, predictibile, creativitatea intervine atunci când avem de-a face cu noi situații, cu necunoscute, cu probleme de rezolvat ale căror

soluții nu le cunoaștem, atunci împreună cu capacitățile intelectuale, cognitive intervine creativitatea.

La nivel universitar procesul de învățământ pune studenții în numeroase probleme de soluționare creativă. Aceste probleme nu sunt izolate, ele depind de contextul în care sunt integrate, de aceea factorii care concură la rezolvarea creativă sunt numeroși: noțiuni abstracte, ipoteze, capacități de sintetizare și abstractizare, sau generalizare, procese inductive sau deductive.

Ca să fii original trebuie să ieși din tipare și să nu-ți fie frică să expui idei care nu au mai fost vehiculate:

- să fii imaginativ înseamnă să ai idei noi, să gândești altfel decât marea majoritate, să ieși din tipare, să faci lucrurile altfel decât au fost făcute până în prezent;
- să fii original înseamnă să creezi idei sau obiecte care nu au mai fost realizate înainte, să recreezi sub o altă formă, să adaptezi spre o nouă întrebuințare, să faci ce s-a mai făcut dar în alt scop;
- să fii curios, să ai o predispoziție spre descoperire, spre căutarea ineditului fără –ți fie frică, să ieși fără precauții din zona de confort;
- să fii abil, să utilizezi toate resursele pe care le ai la îndemână pentru a atinge țelul pe care ți-l-ai propus;
- să fii capabil să combini, să faci conexiuni, să faci sinteze, să identifici oportunități pentru a înțelege lumea într-un mod diferit de ceilalți;
- să fii capabil să gândești critic și analitic astfel încât să fii capabil să renunți la ideile neproductive;
- să fii capabil să îți prezinți ideile și celorlalți într-un mod inteligibil astfel încât să-i determini să-ți înțeleagă și să-ți accepte ideile.
- trăsături asociate cu creativitatea;
- descoperirea de noi idei;
- gândire originală, diferită de a majorității;
- căutare dincolo de evidență;
- capacitatea de a vedea lucrurile diferit de majoritate;
- capacitatea de a produce idei noi;
- adaptarea descoperirilor existente într-o formă nouă;
- exprimarea ideilor într-o formă inedită;
- să fii curios, întrebător, să investighezi, să redescoperi, să experimentezi, să exprimi idei riscante;
- capacitate de analiză, de sinteză, de a combina idei într-o formă inedită
- capacitate imaginativă;
- capacitatea de a emite idei valoroase;
- capacitatea de a vedea lumea din perspective diferite;
- capacitate de auto evaluare;
- capacitatea de a rezolva probleme fără ieșire;
- stăpânire de sine, conștiința de sine;
- capacitate de relaționare;
- capacitatea de admite greșeala;

- capacitatea de a organiza cunoștințele;
- capacitatea de a face speculații, de a căuta, de a corela, de a argumenta;
- autocunoaștere, sensibilitate, empatie, încredere în sine, capacitate de introspecție.

Puterea creativității constă în capacitatea umană de combina gândirea divergentă cu abilitățile intelectuale de rezolvare de probleme și comportamente într-un mod unic și care împreună conduc la soluționarea situației ivite.

5. Metode de stimulare a creativității

Creativitatea necesită un anumit tip de inteligență, o inteligență creativă focalizată pe un anumit domeniu. Unii cercetători cred că mediul cultural, social și educativ determină evoluția spre creativitate, alții cred că pasiunea și motivația va determina emergența creativității, alții că genele moștenite de la părinți sunt determinante. Cert este un aspect, creativitatea poate fi reprezentată prin trei dimensiuni:

- o dimensiune personală, reprezentativă și care include trăsături de personalitate ca: talent și motivație pentru domeniul în care persoana este interesată;
- o dimensiune metodică, care include o varietate de modalități personale de abordare, rezolvare și soluționare a problemelor în domeniul de interes;
- o dimensiune contextuală, care presupune factorii ambientali, oportunități, familia mediul socio-cultural și educația.

Toți acești factori nu acționează independent, ci într-o strânsă interdependență. Cercetătorii au fost de acord că pentru atingerea eminenței talentul și inteligența sunt definitorii, însă aceste trăsături constituie doar un apanaj genetic¹. Astăzi marea majoritate a cercetătorilor sunt de acord cu faptul că talentul este în parte moștenit genetic. Totuși cercetări recente au scos la lumină un aspect interesant și anume faptul că oameni cu abilități destul de modeste în anumite domenii, dacă sunt antrenați și educați cu perseverență, perioade lungi de timp, pot atinge nivele superioare. Bineînțeles este nevoie de interes și motivare din partea persoanelor antrenate, dăruire pentru domeniu, muncă îndârjită și pasiune.

Teresa Amabile (1997) și precursorii ei insistă pe aspectul că motivația intrinsecă reprezintă motorul creației, care, prin intermediul unei educații și instrucții corespunzătoare va atinge trepte superioare de manifestare. Din acest punct de vedere, îndrumarea școlară și academică reprezintă un factor important în dezvoltarea talentului spre domeniul în care s-au identificat aptitudini. Complexul de trăsături innăscute fără o educație potrivită, fără dăruire și multă muncă nu au prea multă valoare. Astfel putem trage o primă concluzie și anume că talentul se bazează pe moștenirile genetice, dar succesul este determinat de educație.

În cadrul seminariilor studenții sunt împărțiți pe grupe, fiecare grupă având de realizat sarcini în grup, discuții pe marginea realizărilor lor, dezbateri pe diferite

---

¹ Dr. Bardeen, a primit Premiul Nobel în fizică.

teme, realizarea de jocuri de rol, competiții între grupe, prezentări, autoevaluări etc. Într-un astfel de climat se promovează o atmosferă care încurajează studenții spre:

- descoperirea unor noi idei;
- promovarea libertății de exprimare a ideilor fără a fi judecate;
- autointrospecție, înțelegerea propriei identități, a propriilor expectanțe, intenții și motive;
- conștientizarea propriilor limite și a punctelor forte;
- punerea în practică a ideilor imaginate chiar dacă ți se par fără șanse de reușită;
- autoevaluarea nivelului de performanță și reflecții asupra modalităților de atingere a obiectivelor proiectate;
- privirea în perspectivă, capacitatea de a se proiecta în viitor și reflecția asupra acestei imagini.

Rolul profesorului este acela de a stimula studenții să fie creativi, să-i încurajeze, să le dea încredere în forțele proprii, el însuși trebuie să dea dovadă de creativitate, profesorul reprezentând întotdeauna un model pentru studenți. Profesorul este facilitatorul care creează oportunități pentru manifestarea creativității studenților prin activități care promovează colaborarea, conlucrarea, discuțiile, punerea în practică a ideilor inedite.

Concluzii

Creativitatea se remarcă ca o calitate specială, o trăsătură distinctă care face ca persoana care o deține să realizeze ceva nou, original, inedit, într-un anumit domeniu sau să descopere noi modalități de rezolvare a unei probleme cum este cazul creativității din matematică. În literatura psihologică sunt mii de comentarii legate de studiul creativității (Mansfield & Busse, 1981; Rothenberg, 1979), oamenii se nasc cu anumite însușiri specifice însă factorul educativ are rol în mare măsură în dezvoltarea abilităților care se realizează în anumite condiții și sunt determinate de factorii educaționali și sociali, dar și de o auto-motivare chiar de la vârste foarte mici. Factorul motivațional împreună cu creativitatea pot deseori suplini factorul absent însă atunci când toți cei trei factori: inteligența, creativitatea și motivația funcționează concomitent într-un mediu educațional și social favorizant pentru educabili aceștia pot atinge performanțe absolut deosebite în dezvoltarea propriului potențial creativ.

References:

- Allison, D. (2004). Creativity, students' academic writing, and EAP: exploring comments on writing. In: *An English language degree programme*. J. Engl. Acad. Purp. 3, 191–209.
- Amabile, T. (1997). *Creativitatea ca mod de viață*, București, Editura Știință și Tehnică.

- Furnham, A., Batey, M., Anand, K., Manfield, J. (2008). *Personality, hypomania, intelligence and creativity*. Pers. Individ. Differ. 44, 1060–1069.
- Getzels & Csikszentmihalyi, 1976; Ghiselin, 1952, *Scientific discovery* (Mansfield & Busse, 1981; Rothenberg, 1979).
- Jackson, N. J. and Sinclair, C. (in press) Developing students' creativity: searching for an appropriate pedagogy. in N.J. Jackson et. al. (eds.) *Developing Creativity in Higher Education: an Imaginative Curriculum*, London: Routledge-Falmer.
- Jui-Kuei Chen & I.-Shuo Chen, Critical creativity criteria for students in higher education: taking the interrelationship effect among dimensions into account, June 2012, Volume 46, Issue 4, 1057–1075. <http://link.springer.com/ux41l8xu6v.useaccesscontrol.com/article/10.1007%2Fs11135-011-9448-7#page-1>.
- Kelemen, G., (2014). Identification and education of the gifted children, LAP LAMBERT Academic Publishing is a trademark of: Omni Scriptum GmbH & Co. KG.
- Mumford, M. D. (2000). Managing creative people: strategies and tactics for innovation. Hum. Resour. Manag. Rev. 3(3), 313–351.
- Williamson, B. (2001). Creativity, the corporate curriculum and the future: a case study. Futures 33, 541–555.
- Wolfradt, U., Pretz, J. (2001). Individual differences in creativity: personality, story writing, and hobbies. Eur. J. Pers. 15, 297–310.

Gabriela Kelemen, PhD
Aurel Vlaicu University of Arad

INCREASING PERFORMANCE BY FOSTERING STUDENTS' CREATIVITY AND IMAGINATION IN HIGHER EDUCATION SYSTEM

Abstract: The world becomes more and more competitive and dynamic; the students must be well prepared to face its challenges. As a young graduate to meet the challenges of the third millennium s/he must firstly be creative. Creativity has been the focus of much research in disciplines like psychology, education, art, and science. This article is a study which wants to underline a way to increase the performance of students who study in the university educational system. We consider that each student has an inner creative potential that could be increased by an adequate methodology. A good management of learning can contribute to increasing students' performances. The goals are also to find those methods which help improve existing students' creativity and, furthermore, to help enhance the innovation level and performance of learning in the higher education system.

Keywords: personality; creativity; innovation and performance, analytic process; higher education system.